

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ТА ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Професійна етика адвоката є системою моральних норм і правил поведінки, що регулюють взаємодію адвоката з клієнтом, судом, іншими учасниками процесу та суспільством загалом. Основними принципами є законність, незалежність, конфіденційність, доброчесність та лояльність до клієнта. Однак на практиці виникають ситуації, коли дотримання цих принципів стає складним через конфлікти інтересів, тиск з боку клієнтів чи органів державної влади, а також через недостатню правову визначеність деяких етичних норм [1; 2].

Участь адвоката у кримінальному провадженні є невід'ємною частиною забезпечення права на захист. Однак існують проблеми, пов'язані з правовим регулюванням цієї участі, зокрема:

а) обмеження прав адвоката (законодавство передбачає певні обмеження щодо участі адвоката на різних стадіях кримінального процесу, що може обмежувати ефективний захист прав клієнта [3]);

б) взаємодія з органами слідства та прокуратури (існують випадки, коли адвокат стикається з перешкодами у взаємодії з органами слідства та прокуратури, що ускладнює виконання його професійних обов'язків [4]);

с) недостатня правова визначеність;

д) відсутність чітких нормативних актів, що регулюють роль адвоката на різних етапах кримінального процесу, призводить до правової невизначеності та можливості зловживань [5].

Взаємовідносини між адвокатом та судом є важливим аспектом професійної етики. Однак на практиці виникають такі проблеми. Розглянемо їх.

1. Тиск на адвоката. Існують випадки, коли судді намагаються впливати на адвоката, що порушує принципи незалежності та доброчесності [6].

2. Недостатня повага до адвокатської діяльності. Іноді суди не надають належної уваги ролі адвоката, що може призводити до порушення прав клієнта [7].

Юридична відповідальність адвоката є важливим механізмом забезпечення дотримання етичних норм. Однак існують такі перешкоди, як:

а) невизначеність критеріїв відповідальності. Відсутність чітких критеріїв для визначення вини адвоката у порушенні етичних норм ускладнює процес притягнення до відповідальності;

б) недостатня ефективність дисциплінарних органів. Деякі дисциплінарні органи не завжди ефективно виконують свої функції, що може призводити до недостатнього контролю за дотриманням етичних норм;

с) відсутність страхування професійних ризиків. Відсутність обов'язкового страхування професійних ризиків адвокатів може призводити до фінансових втрат у разі притягнення до відповідальності.

Для вирішення зазначених проблем необхідно зробити наступне.

1. Удосконалення законодавства: розробити та впровадити чіткіші нормативні акти, що регулюють участь адвоката у кримінальному процесі та його взаємовідносини з іншими учасниками процесу.

2. Підвищення кваліфікації адвокатів: організувати регулярні тренінги та семінари для адвокатів з питань етики та професійної відповідальності.

3. Посилення контролю за дотриманням етичних норм: зміцнити функціонування дисциплінарних органів та забезпечити їх незалежність.

4. Впровадження обов'язкового страхування професійних ризиків: розглянути можливість введення обов'язкового страхування професійних ризиків для адвокатів.

Професійна етика та юридична відповідальність адвоката є взаємопов'язаними елементами, що визначають не лише рівень довіри суспільства до адвокатури, а й ефективність функціонування правової системи в цілому. Проведений аналіз засвідчив, що попри наявність розвиненої нормативної бази, практика застосування етичних і дисциплінарних норм в Україні залишається суперечливою.

Серед ключових проблем виділяються: недостатня правова визначеність меж професійної відповідальності адвоката; неефективність окремих дисциплінарних процедур; складність забезпечення незалежності адвокатської діяльності в умовах тиску з боку правоохоронних органів чи судової влади; а також відсутність системи страхування професійних ризиків. Зазначені чинники не лише знижують рівень гарантій прав осіб, яким надається правова допомога, але й негативно впливають на репутацію адвокатури як інституту громадянського суспільства.

Вирішення цих проблем вимагає комплексного підходу, який має включати: вдосконалення законодавства у сфері регулювання адвокатської діяльності; забезпечення реальної незалежності адвокатів та органів адвокатського самоврядування; підвищення рівня правової культури й етичної підготовки адвокатів; а також запровадження механізмів обов'язкового страхування професійної відповідальності.

Отже, утвердження високих стандартів професійної етики й ефективної системи юридичної відповідальності адвокатів є необхідною передумовою зміцнення принципів верховенства права, справедливості та довіри громадян до правосуддя.

Список використаної літератури

1. Кучинська О. П., Циганюк Ю. В. Проблемні питання правового регулювання участі адвоката у кримінальному провадженні для надання професійної правової допомоги учасникам таких проваджень. *Юридичний науковий вісник*. 2024. № 2. С. 45–53.
2. Коваль А. М. Проблемні питання дотримання професійної етики адвокатом у кримінальному провадженні. *Вісник Київського міжнародного університету*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 2. С. 51–56. URL: <https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/download/556/500>.
3. Гофельд Г. С. Проблеми професійної етики адвоката у мережі Інтернет. Етика правника: тези доповідей та повідомлень учасників круглого столу / за заг. ред. Т. Б. Вільчик. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 322 с. С. 119–121. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SBORNIKI_2020/Etyka_pravm-2021.pdf.
4. Романова А. Етичні норми у адвокатській діяльності. *Науковий вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2022. № 2 (34). С. 51–56. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/nov/28965/10.pdf>.
5. Заборовський В. В., Фрідманський Р. М. Відповідальність суб'єктів звернення та адвоката в аспекті реалізації права на адвокатський запит. *Вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2021. Випуск 65. С. 342–347. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/10/64.pdf>.
6. Антонюк С. Суд і адвокат в Україні: реалії сьогодення та проблеми етики взаємовідносин. *Path of Science*. 2019. Vol. 5. No 7. С. 1001–1014. URL: <https://pathofscience.org/index.php/ps/article/download/635/644>.
7. Волошина Л. О. Поняття та види юридичної відповідальності адвоката. *Вісник Київського міжнародного університету*. Серія: Юридичні науки. 2022. № 2. С. 84–89.

Тодорич І. В.

аспірантка кафедри державно-правових дисциплін
Міжнародного гуманітарного університету, адвокатка

МОДЕРНІЗАЦІЯ ДЕОНТОЛОГІЧНИХ ТА ЕТИЧНИХ ВИМОГ ДО АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРИЗМІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Цифрова трансформація суспільства створює нові виклики та можливості для адвокатської діяльності, актуалізуючи потребу в переосмисленні традиційних деонтологічних стандартів і етичних норм професії. В умовах стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, впровадження електронного правосуддя та цифрові-

Юрченко Я. М.

Психологічна підтримка адвокатів у період війни: новий
напрямок адвокатського самоврядування 375

Секція 4
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА
ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА

Кузьменко С. Є.

Адвокатура як покликання 380

Макаренко О. Ю., Морозов Є. Є.

Використання оціночних суджень адвокатом як підстава
притягнення його до дисциплінарної відповідальності 381

Глушкова Д. В.

Професійна етика адвоката в цифрову епоху: питання
комунікації та конфіденційності 385

Чекмарьова Л. Ю.

Етичні та психологічні особливості комунікаційної діяльності
адвоката в суді 387

Нестерчук Л. П.

Чесність та добропорядна репутація як один з основних
принципів адвокатської етики 390

Тимошенко М. В.

Деякі аспекти професійної етики та юридичної
відповідальності адвоката 394

Тодорич І. В.

Модернізація деонтологічних та етичних вимог
до адвокатської діяльності у призмі цифрової трансформації
сучасного суспільства 396

Басюк Ю. М.

Адвокатська етика: особливості розвитку 400

Чорний М. М.

Значення рішення ЄСПЛ у справі «Чеферин проти Словенії»
в аспекті врегулювання взаємовідносин адвоката та прокурора
у судовому процесі 404

Айткулова А. Р.

Етика адвоката в епоху соціальних мереж: межа
між саморекламою та порушенням стандартів 407